

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages
Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal

<http://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279
E-ISSN: 2520-3517
2019, No.(40)
Pg.1-24

Sait Faik'in "Havada Bulut" Adlı Hikayesinde Fiil Kiplerinin İncelenmesi

Analysis of Verbs Forms in Sa'eed Faeq's Short Story: Cloud in the Sky

Isst. Inst. Lamyaa' kadhim Ayyal: lamyaakadhem@colang.uobaghdad.edu.iq
University of Baghdad, College of Languages, Department of Turkish Language

(Received on 22/5/2016 - Accepted on 22/6/2016 – Published on 2/6/2019)

Abstract

This research paper which is entitled “Analysis of Verbs Forms in Sa'eed Faeq's Short Story: Cloud in the Sky” deals with the forms of verbs (i.e., kinds of tenses and suffix analysis). It is one of the applied studies. Verbs are basic elements in Turkish sentences. Their function is to state the predicate which is a sentential essential part. Verbs denote sentence construction, action and formal aspects. Forms are added to the base of verbs in the Turkish language giving the verbs their final structures. Such structures are set in a distinct planned way. The verbs used in the Turkish language which are distinguished by one of these forms are known as simple tense verbs.

Key Words: Sa'eed Faeq, Cloud in the Sky, verb forms, verb conjugations, verb constructions.

Sait Faik'in "Havada Bulut" Adlı Hikayesinde Fiil Kiplerinin İncelenmesi

Arař. Gv. Lemyâ Kazım Ayyal

Bağdat Üniversitesi

Diller Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Blm

zet:

Sait Faik'in ("Havada Bulut" adlı Hikayesinde Fiil Kiplerinin incelenmesi) adlı bilimsel çalışmamızda fiil kiplerini (zaman türleri , ekleri , çıkarmaları ve incelemesi) uygulamalı olarak ele aldık.

Fiil, Türkçede cümlenin temel öğelerinden biridir. Fiillerin asıl görevi, bir temel cümlenin yüklemini olmaktadır. Yüklem, cümlenin temelidir. Yüklem olmadan cümle kurulamaz. Fiiller, hareketlerine bağlı oluş, kılış ve durumlarıdır.

Türkçede fiil köküne kip gelir. Yani fiillerde kip fiilin yapılışını gösterir. Fiilin yapılışı bildirme ve tasarlama biçimlerinde olabilir. Türkçede kullanılan fiillerin bu kiplerden biriyle çekimlenmiş biçimine basit zamanlı fiil denir.

Anahtar kelimeler: Sait Faik, Havada bulut, fiiller, fiil kipi, fiil çekimi, fiil yapılışı.

Giriş

Sait Faik Abasıyanık (1906-1954) Cumhuriyet edebiyatının ilk güçlü hikeyecisi Adapazarı'nda doğdu (23 Kasım). Babası, Abasızoğullarından tomruk tüccarı Mehmet Faik, annesi de kasabanın ileri gelenlerinden Hacı Rıza'nın kızı Makbule'dir. İlk öğrenimini Adapazarı'nda Rehber-i Terakki Mektebi'nde orta öğrenimini İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra Bursa Lisesi'nde tamamladı (1928). İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde okudu (1928-1930). Ekonomi tahsili için İsviçre'ye gitti (1931); okul öğrenimi sıkıyordu onu, onbeş gün kaldığı Lozan'dan Fransa'nın Grenoble şehrine geçti; burada gezerek, eğlenerek, sanatçı kişiliğini geliştirerek üç yıl kaldıktan sonra yurda döndü (1935). Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde öğretmenlik yaptı; bir ara ticaretle uğraştı; Haber gazetesinde adliye muhabirliğinde çalıştı. Babasının ölümü üzerine (1939) başıboş bir yaşama düzeni tutturdu. Bundan sonraki yaşantısı yazın Burgaz Adası'ndaki köşkleriyle kışın Şişli'deki apartman dairesinde geçit. "Yürüyüş" dergisinde çıkan "Kestaneci Dostum" hikâyesi yüzünden sorguya alındı (1943). Amerika Birleşik Devletlerindeki "Mark Twain Derneği"nce modern edebiyata yaptığı hizmetlerden ötürü onur üyeliğine seçildi (1953). Uykusuzluk, bohem hayatı, fazla içki sonu sirozdan öldü (11 Mayıs). Zincirlikuyu mezarlığı'na gömüldü¹.

Sait Faik'in ölümünden sonra annesi, her yıl çıkacak en iyi hikâyelere verilmek üzere, "Sait Faik Hikâye Ödülü"nü kurdu. Annesinin ölümüyle (1963) bu ödül Darüşşefaka Derneği'ne geçti; Burgaz Adası'ndaki köşk "Sait Faik Müzesi" oldu (11 Mayıs 1964)².

¹ KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, *Ansiklopedik Edebiyat sözlüğü*, 2. Basım, İnkılap ve Aka Kitabevleri,

İstanbul 1976, S. 624- 625.

² Endokrinolojide Diyalog Dergisi Özel Ekidir, *Simurg*, Sayı:1, 2012, S. 4.

Sait Faik, ancak yaşadığını yazan, sübjektif hikâyeciliğin öncüsüdür. İnsanlara, doğaya, her şeye sıcak bir sevgi ile bakar. Çocukluk gençlik izlenimlerini, günlük yaşantılarını şiiri bir dille anlatır. Konuya, olaya fazla önem vermez. Hikâyelerinde çoğunlukla balıkçılar, yoksullar, avâreler, sereriler; düşü, kalktığı, sohbet etiği, selâmlaştığı, uzaktan yakından gördüğü insanlar yer alır. Balıkçılar, toplum çarkının dışına atılanlar, alt tabaka insanları, hiç önemsenmeyen kişilerin yaşantısına dikkatle eğilir; onların dramatik yanlarını şiirli, sihirli ve etkili bir hava içerisinde yansıtır. Sait Faik, yazı hayatına şiirle başlamış, hikâyelerinin yanısıra, oldukça başarılı şiirler de yazmıştır. Kendine özgü bir anlatımı vardır. Herkesin anlayacağı biçimde arı bir Türkçe kullanır. İnsanı büyüleyen, şaşırtan süssüz, kısa, yer yer argolu cümlelerle hikâyelerini anlatır. Aç gözlü vurgunculardan, insanlık duygusunu yitirmiş iki yüzlü kişilerden, zâlimerden, nefret eder; hakları yenenlerin yanında yer alır. Hikâye yazmaktaki gayesinin daha iyi bir dünya hazırlamak olduğunu söyler³.

Sait Faik'in eserleri; şiir röportaj, hikâye ve roman türlerindedir. On üç kitapta toplanan 171 hikâyesi vardır. Yayımlanan kitaplarını tarih sırasına göre şöyle sıralıyabiliriz: **Semaver** (hikâyeler, 1936): **Sarnıç** (hikâyeler, 1939): **Şahmerdan** (hikâyeler, 1940): **Medar-ı Maişet Motoru** (roman, bir jurnal üzerine toplandı (1944); romandaki "Çelme" hikâyesi kovuşturmayaya uğradı; yargılama beraatla sonuçlandı). Bu roman **Birtakım İnsanlar** adıyla, 1952); **Lüzumsuz Adam** (hikâyeler, 1948); **Mahalle Kahvesi** (hikâyeler, 1950); **Havada Bulut** (hikâyeler, 1951); **Kumpanya** (hikâyeler, 1951); **Havuzbaşı** (hikâyeler, 1952) **Son Kuşlar** (hikâyeler, 1952); **Kayıp Aranıyor** (roman, 1953); **Şimdi Sevişme Vakti** (şiirler, 1953); **Alemdağında Var Bir Yılan** (hikâyeler, 1954); **Az Şekerli** (hikâyeler, 1954); **Yaşamak Hırsı**

³ FETHİ, Naci, *Sait Faik'in Hikayeciliği*, Adam Yayınları, İstanbul 1998, S. 93.

(Georges Simenon'un "L' Homme qui regardait passerles trains" romanının çevirisi, 1954); **Tüneldeki Çocuk** (hikâyeler, röportajlar, 1955); **Mahkeme Kapısı** (hikâyeler, röportajlar, 1956)⁴.

Sait Faik'in bu eserleri dışında, dergi sayfalarında kalmış düz yazıları, konuşmaları da vardır. Hikâyelerinin birçoğu yabancı dillere çevrilmiştir. Fransızcaya çevrilen 41 hikâyelerinin toplandığı kitap **Up Point sur la Carte** (Haritada Bir Nokta, çeviren Sabri Esat Siyavavuşgil, 1962); **Seçme Hikâyeler**, (1972)⁵.

Sait Faik'in gösterdiğimiz eserlerinin arasından " Havada Bulut" başlıklı hikayesini beğenerek seçtik. Bu hikayede fiil kipleri ve türleri ile ilgili bir dizin yapacağız.

Araştırdığımızda ve bildiğimize göre böyle bir çalışma daha önce yapılmamıştır. Ancak aynı hikaye üzerinde başka çalışmalar dikkatimizi çekmiştir. Bunlardan:

1. Sait Faik Abasıyanık Havada Bulut Hikayesindeki Ses Olayları, Tahlili, İncelemesi⁶.
2. Sait Faik Abasıyanık'ın Havada Bulut adlı hikaye kitabının kelime ve kelime grupları bakımından incelenmesi ve Türkçe eğitimine katkısı⁷.

Fiil tanımı:

Türk dilcilerin görüşlerine göre fiilin tanımları:

⁴ KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, a.g.e., S. 625.

⁵ MİSKİOĞLU, Ahmet, *Ana Temleriyle Sait Faik ve Yeni Türk Edebiyatı*, Zafer Matbaası, İstanbul1979,S.137

⁶ www.evvelcevap.com/tag/sait-faik-abasiyanik-havada-bulut-hikayesinin-incelenmesi/

⁷ Acikerisim.deu.tr/xmlui-handle/12345-7198

"**EMRE, İsmet**"e göre iş, oluş ya da hareket bildiren kelimelere fiil denir. Nasıl ki varlık (nesne) adlarına isim deniyorsa, hareket adlarına da fiil denir. Fiiller hareketleri zamana ve şahsa bağlayan kelimelerdir⁸. Örnek: Biraz daha hızlı koş.

BANGUOĞLU, Tahsin "bir oluş, veya kılış, bazan da bir durumu bir zaman ve bir kişiye bağlı olarak bildiren kelimeye fiil adını veririz. Kılan veya olan kişiye kimse deriz." tanımını koymuş⁹. Örnek: Mektubunuzu aldım.

GÖKER, Osman, " Fiiller, evrendeki varlıkların zaman ve mekan içindeki her türlü hareketlerini karşılayan dil birlikleridir. Burada varlık kelimesinin evrende kendiliğinden veya insan aklıyla bulunan her türlü nesne anlamında kullanıldığı hatırlanmalıdır.¹⁰" dedi.

EDİSKUN, Hayder, " Fiil, varlıkların yaptıkları işleri zamana, tarza ve şahsa bağlayarak anlatan kelimelerdir¹¹." demek olabildi.

ERGİN, Muharrem, "Fiiller hareketleri karşılayan kelimelerdir. Hareket kelimesini burada tabii, geniş manası ile alıyor ve nesnelere zaman ve mekan içindeki her türlü yapma , olma ve durmaları için kullanıyoruz.¹²" tanımını yapmıştır.

⁸ EMRE, İsmet, *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgisi*, Anı Yayıncılık, Ankara 2010, S. 111.

⁹ BANGUOĞLU, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri " Kılavuz Kitap "*, Dergah Yayınları,

¹⁰ GÖKER, Osman, *Uygulamalı Türkçe Bilgileri II*, Evos Basım İstanbul 1979, S.121.

Yayın, Ankara 2001, S.93.

¹¹ EDİSKUN, Hayder, *Türk Dilbilgisi*, 3. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1988, S.140.

¹² ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu yayınevi, İstanbul 1977, S.266.

¹³ HENGİRMEN, Mehmet, *Türkçe Dil Bilgisi*, 8. Baskı, Engin Yayın Evi, Ankara 2005, S.216.

Fiil Çekimi:

Fiil kök ya da gövdesine çekim ekleri getirilerek fiilin çekime sokulmasına *fiil çekimi* denir. Fiil kökünün kendine özgü bir anlamı vardır. Fiil köküne getirilen çekim ekleri fiile zaman, kişi, sayı, soru, olumluluk ve olumsuzluk bildiren yeni anlamlar katar¹³.

Fiilde Zaman:

Fiilde zaman, fiilin içinde olduğu zamanı bildirir. Türkçede beş zaman vardır: Şimdiki zaman, belirli (görülen¹⁴) geçmiş zaman, belirsiz¹⁵ (görülmeyen¹⁶) geçmiş zaman, gelecek zaman ve geniş zaman¹⁷.

Fiilde Kişi:

Bitmiş fiilin oluşması için zaman kavramından sonra enaz bir de kişi kavramı yüklenmesi gerektir. Çekimli fiil kılan veya olan kişiyi kapsar. Zamirlerde olduğu gibi fiillerde de kişi ya eyden = 1. kişi , ya eydilen = 2. Kişi, yada sözü geçen = 3. Kişidir.

Türkçede kişiyi *Fiil kişi ekleriyle* belirtiriz. Bunlar bildirme tarzında doğrudan doğruya zaman eki (bil-ir-im, ver-ecek-sin) üzerine, birleşik çekimlerde tarz eki üzerine (bil-ir-di-m, ver-ecek-se-n) gelirler. Fiil kişi

¹⁴ KORKMAZ, Zeynep, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Şefik Kitabevi, İstanbul 1989, S.43.

¹⁵ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 216.

¹⁶ ZÜLFİKAR, Hamza, *Yabancılar için Türkçe Dersleri- Dilbilgisi*, Ankara Üniversitesi Türkçe Kursu

Yayınları, Ankara 1968, S.83.

¹⁷ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 216.

eklerinin çoğu aslında ek halinde zamirlerdir. Bunlar ençok iyelik zamirlerinden, bazan ek halini almış kişi zamirlerinden gelirler¹⁸.

Filde kipleri:

Fiil kök ya da gövdeleri kılışları, oluşları, durumları belirtmek için türlü eklerde değişik biçimlere girerler. Bunlara *kip* denir¹⁹.

Fiillerin şekil ve zaman ifadelerine göre aldıkları şekle *kip* denildiği belirtilmiştir. Türkçede fiil tabanının ifade ettiği hareketin veya olmanın tasarlandığını veya yapıldığını bildirme bakımından fiil kipleri ikiye ayrılır:

- a. **Bildirme Kipleri**
- b. **Tasarlama Kipleri**²⁰ ya da **Dilek Kipleri**²¹

a.Bildirme Kipleri:

Fiil kök veya gövdesinin ifade ettiği hareketin yapıldığını, yapılacağını, yapılmakta olduğunu ifade eden kiplerdir. Bu bildirmede fiil tabanının ifade ettiği hareket veya olma olumlu veya olumsuz olabilir. "*okunacak*" çekimli şeklinde yapılması istenilen hareket olumlu; "*okunmayacak*" şeklinde ise yapılması istenilen hareket olumsuz olarak bildirilmiştir. Soru ifadesinde de soru şeklinde bildirme söz konusudur²².

¹⁸ BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara 1990, S.444.

¹⁹ DEMİR, Tufan, *Türkçe Dilbilgisi*, 2. Baskı, Kurmay Yayınevi, Ankara 2006, S.381.

²⁰ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 105.

²¹ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.381.

²² GÖKER, Osman, a.g.e., S. 104.

(*) "*Dili geçmiş, mişli geçmiş*" zaman gibi adlandırmalar anlam bilimi bakımından doğru olmadığı için bugün terk edilme

Bildirme kiplerinin ekleri fiile zaman kavramı kazandırarak fiili şekillendirirler. Bu bakımından meydana getirdikleri şekiller zaman işlevine göre adlandırılırlar.(*)

Bildirme kipleri beşe ayrılır:

1. Geniş zaman
2. Şimdiki zaman
3. Gelecek zaman
4. Görülen (Belirli) geçmiş zaman
5. Öğrenilen²³(Belirsiz)²⁴ geçmiş zaman

b.Tasarlama Kipleri:

Tasarlama kiplerde ise zaman ifadesi yoktur. Bu kipleri yapan şekil yalnız bir takım şekiller ifade ederler²⁵.Fiil kök veya gövdesinin karşıladığı olumlu veya olumsuz hareketin emir, şart, istek, gereklik şeklinde tasarlandığını ifade eden kiplerdir. Bu kiplerde açık, kesin ve belirli bir zaman ifadesi yoktur.

Tasarlama kipleri dörde ayrılırlar:

1. Gereklik kipi
2. Şart kipi
3. İstek kipi
4. Emir kipi²⁶

Sonuç olarak, Türkçede dokuz fiil kipi vardır. Hemen hemen bütün fiil kök ve gövdeleri dokuz kiple çekilir:

yolundadır. Son zamanlarda yazılan dil bilgisi kitaplarında bu terimler kullanılmamaktadır.

²³ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 105.

²⁴ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 218.

²⁵ ERGİN, Muharrem, a.g.e., S. 274.

²⁶ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 105.

a. Bildirme Kipleri:

1. Geniş zaman

Fiilin belirttiği işin her zaman yapıldığını, yapılmakta olduğunu, gelecekte de yapılacağını bildirir. Bu yönden bir bakıma geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı da bir arada kapsar.²⁷

Geniş zaman yapılışı: fiil kök ya da gövdelerine **-r** (**-ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür**) getirilerek yapılır. Örnek: **al-ır, gel-ir, bul-ur, iç-er, bak-ar,söyl-er**²⁸.

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	
1.tekil kişi	-im	al-ır-ım	al-ma-m	al-ır-mı-y-ım	1.tekil kişi
2.tekil kişi	-sin	al-ır-sın	al-ma-z-sın	al-ır-mı-sın	2.tekil kişi
3.tekil kişi	---	al-ır	al-ma-z	al-ır-mı	3.tekil kişi
1.çoğul kişi	-iz	al-ır-iz	al-ma-y-ız	al-ır-mı-y-ız	1.çoğul kişi
2.çoğul kişi	-siniz	al-ır-sınız	al-ma-z-sınız	al-ır-mı-sınız	2.çoğul kişi
3.çoğul kişi	-ler	al-ır-lar	al-ma-z-lar	al-ır-lar-mı	3.çoğul kişi

Not: Geniş zaman eki **-ar** ünlü uyumuna uyar: çek-**er**, kal-**ır**, dur-**ur**, gör-**ür**.

2. Şimdiki zaman:

Fiilin belirttiği iş ve oluşun içinde bulunduğumuz zamanda gerçekleştiğini bildirir. Şimdiki zaman bazen bir işin sürekliliğini belirten geniş zaman ve gelecek zaman değerini de aktarabilir²⁹. Şimdiki zaman eki,

²⁷ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 220.

²⁸ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.388.

²⁹ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 217.

hem şekil hem zaman ifade eden eklerden biridir. Şekil eki olarak bildirme, zaman eki olarak da şimdiki zaman ifade eder.³⁰

Şimdiki zaman yapılışı: fiil kök ya da gövdelerine **-iyor(-iyou, -uyor, -üyor)** getirilerek yapılır. Örnek: bak-**ıyor**, gel-**ıyor**, otur-**uyor**, gör -**üyor**.

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-um	bil-iyor-um	bil-mi-yor-um	bil-iyor mu-y-um	bil-mi-yor mu-y-um
2.tekil kişi	-sun	bil-iyor-sun	bil-mi-yor-sun	bil-iyor mu-sun	bil-mi-yor mu-sun
3.tekil kişi	----	bil-iyor	bil-mi-yor	bil-iyor mu	bil-mi-yor mu
1.çoğul kişi	-uz	bil-uyor-uz	bil-mi-yor-uz	bil-iyor mu-y-uz	bil-mi-yor mu-y-uz
2.çoğul kişi	-sunuz	bil-iyor-sunuz	bil-mi-yor-sunuz	bil-iyor mu-sunuz	bil-mi-yor mu-sunuz
3.çoğul kişi	-lar	bil-iyor-lar	bil-mi-yor-lar	bil-iyor-lar mı	bil-mi-yor-lar mı ³¹

Not: Fiil kökü ünlü ile bitiyorsa **-iyor** eki,-yor biçimine girer. Oku-**yor**, kazı-**yor**.

³⁰ ERGİN, Muharrem, a.g.e., S.279.

³¹ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.384.

3. Gelecek zaman

Fiilin anlattığı işin şimdiki zamandan sonraki bir ait olduğunu gösteren kip. Türkçede bir oluş ve kılışın gelecekte kesin olarak gerçekleşeceğini ek , **-acak, -ecek** ekidir.³²

Gelecek zaman yapılışı: fiil kök ya da gövdelerine **-acak, -ecek** getirilerek yapılır. Gel-**ecek**, bak-**acak**.³³

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-im	gel-eceğ-im	gel-me-y-eceğ-im	gel-ecek mi-y-im	gel-me-y-ecek mi-y-im
2.tekil kişi	-sin	gel-ecek-sin	gel-me-y-ecek-sin	gel-ecek mi-sin	gel-me-y-ecek mi-sin
3.tekil kişi	----	gel-ecek	gel-me-y-ecek	gel-ecek mi	gel-me-y-ecek mi
1.çoğul kişi	-iz	gel-eceğ-iz	gel-me-y-eceğ-iz	gel-ecek mi-y-iz	gel-me-y-ecek mi-y-iz
2.çoğul kişi	-sınız	gel-ecek-sınız	gel-me-y-ecek-sınız	gel-ecek mi-sınız	gel-me-y-ecek mi-sınız
3.çoğul kişi	-ler	gel-ecek-ler	gel-me-y-ecek-ler	gel-ecek-ler mi	gel-me-y-ecek-ler mi ³⁴

Not: Fiil kök ya da gövdesi ünlü ile bitiyorsa araya "y" kaynaştırma harfi girer; oku-**y**-acak, söyle-**y**-ecek.

³² KORKMAZ, Zeynep, a.g.e., S.97.

³³ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.386.

³⁴ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.387.

4. Görülen geçmiş zaman:

Fiilin yaptığı işin geçmiş zamanda yapıldığını kesin olarak bildirir. Görülen geçmiş zaman eki **-dı** ünlü uyumuna uyar. Yaz-dı-m, bil-di-m, gör-dü-m³⁵.

Görülen geçmiş zaman yapılışı: fiil kök ya da gövdelerine **-dı (-di, -du, -dü)** getirilerek yapılır. Bekle-di, kırıl-dı³⁶

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-m	sev-di-m	sev-me-di-m	sev-di-m mi	sev-me-di-m mi
2.tekil kişi	-n	sev-di-n	sev-me-di-n	sev-di-n mi	sev-me-di-n mi
3.tekil kişi	----	sev-di	sev-me-di	sev-di mi	sev-me-di mi
1.çoğul kişi	-k	sev-di-k	sev-me-di-k	sev-di-k mi	sev-me-di-k mi
2.çoğul kişi	-niz	sev-di-niz	sev-me-di-niz	sev-di-niz mi	sev-me-di-niz mi
3.çoğul kişi	-ler	sev-di-ler	sev-me-di-ler	sev-di-ler mi	sev-me-di-ler mi ³⁷

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Not: Görülen geçmiş zaman eki **-dı** ünsüz benzeşmesine uyar: bırak-**tı**, git-**tı**.

³⁵ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S.218.

³⁶ DEMİR, Tufan, a.g.e., S. 381.

³⁷ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S.218.

5. Öğrenilen geçmiş zaman:

Fiilin yaptığı işin anlatıştan önce yapıldığını başkalarından duyma şeklinde anlatır. Öğrenilen geçmiş zaman yapılışı eki **-miş(-miş, -muş, -müş)**³⁸; Öğrenilen geçmiş zaman eki, ünlü uyumlarına uyar: iç-**miş**, al-**miş**, gör-**müş**, sür-**müş**³⁹.

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-im	sev-miş-im	sev-me-miş-im	sev-miş mi-y-im	sev-me-miş mi-y-im
2.tekil kişi	-sin	sev-miş-sin	sev-me-miş-sin	sev-miş mi-sin	sev-me-miş mi-sin
3.tekil kişi	---	sev-miş	sev-me-miş	sev-miş mi	sev-me-miş mi
1.çoğul kişi	iz	sev-miş-iz	sev-me-miş-iz	sev-miş mi-y-iz	sev-me-miş mi-y-iz
2.çoğul kişi	-siniz	sev-miş-siniz	sev-me-miş-siniz	sev-miş mi-siniz	sev-me-miş mi-siniz
3.çoğul kişi	-ler	sev-miş-ler	sev-me-miş-ler	sev-miş-ler mi	sev-me-miş-ler mi ⁴⁰

b.Tasarlama Kipleri:

1. Gereklik kipi

Fiil kök veya gövdesinin karşıladığı yapmanın veya olmanın yapılması gerektiğini anlatır⁴¹. Yani gerekli olan, gereklik bürünen bir tasarlama ifade eder⁴².

Gereklik kipinin yapılışı: Fiil kök ya da gövdesine **-meli (- malı)** getirilerek yapılır. Örnek: git-**meli**, gel-**meli**, oku-**malı**, yaz-**malı**.

³⁸ ERGİN, Muharrem, a.g.e., S. 289.

³⁹ ZÜLFİKAR, Hamza, a.g.e., S. 83.

⁴⁰ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S.219.

⁴¹ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 110.

⁴² ERGİN, Muharrem, a.g.e., S. 269.

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-im	git-meli-y- im	git-me-meli-y-im	git-meli mi-y-im	git-me-meli mi-y-im
2.tekil kişi	-sin	git-meli-sin	git-me-meli-sin	git-meli mi-sin	git-me-meli mi-sin
3.tekil kişi	---	git-meli	git-me-meli	git-meli mi	git-me-meli mi
1.çoğul kişi	iz	git-meli-y-iz	git-me-meli-y-iz	git-meli mi-y-iz	git-me-meli mi-y-iz
2.çoğul kişi	-sınız	git-meli- sınız	git-me-meli-sınız	git-meli mi-sınız	git-me-meli mi-sınız
3.çoğul kişi	-ler	git-meli-ler	git-me-meli-ler	git-meli mi-ler	git-me-meli mi-ler ⁴³

Not: Gereklik kipi _meli (-malı) ünlü uyumuna uyar: oku-**malı**, ver-**meli**....

2. Şart kipi

Fiil kök ve gövdesinin ifade ettiği olma veya yapmanın şart şeklinde tasarlandığını, şart şeklinde düşünüldüğünü belirtir⁴⁴. Şart kipinin yapılışı: Fiil kök ya da gövdesine **-se (- sa)** getirilerek yapılır. Örnek: bil-se, oku-sa, gel-se.

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-im	oku-sa-m	oku-ma-sa-m	oku-sa-m mı	oku-ma-sa-m mı
2.tekil kişi	-in	oku-sa-n	oku-ma-sa-n	oku-sa-n mı	oku-ma-sa-n mı
3.tekil kişi	---	oku-sa	oku-ma-sa	oku-sa mı	oku-ma-sa mı
1.çoğul kişi	k	oku-sa-k	oku-ma-sa-k	oku-sa-k mı	oku-ma-sa-k mı

⁴³ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.390.

⁴⁴ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 111.

2.çoğul kişi	-niz	oku-sa-niz	oku-ma-sa-niz	oku-sa-niz mi	oku-ma-sa-niz mi
3.çoğul kişi	-ler	oku-sa-lar	oku-ma-sa-lar	oku-sa-lar mı	oku-ma-sa-lar mı ⁴⁵

Not: Şart kipi **-sa (-se)** ünlü uyumuna uyar: **var-sa, ver-se....**

3. İstek kipi

Fiil kök veya gövdesinin karşıladığı yapma veya olmanın istek şeklinde olması gerektiğini ifade etmek için bu kip kullanılır⁴⁶. İstek kipinin yapılışı: Fiil kök ya da gövdesine **-e (-a)** getirilerek yapılır. Örnek: **gel-e, anlat-a.**

Fiil çekimi: Bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	-im	bil-e-y-im	bil-me-y-e-y-im	bil-e-y-im mi	bil-me-y-e-y-im mi
2.tekil kişi	-sin	bil-e-sin	bil-me-y-e-sin	bil-e-sin mi	bil-me-y-e-sin mi
3.tekil kişi	---	bil-e	bil-me-y-e	bil-e mi	bil-me-y-e-y-im mi
1.çoğul kişi	-lim	bil-e-lim	bil-me-y-e-lim	bil-e-lim mi	bil-me-y-e-y-lim mi
2.çoğul kişi	-sınız	bil-e-sınız	bil-me-y-e-sınız	bil-e-sınız mi	bil-me-y-e-sınız mi
3.çoğul kişi	-ler	bil-e-ler	bil-me-y-e-ler	bil-e-ler mi	bil-me-y-e-ler mi ⁴⁷

Not: Fiil kök ya da gövdesi ünlü ile bitiyorsa araya "y" kaynaştırma harfi girer; **oku-y-a, söyle-y-e.**

4. Emir kipi

Bir işin yapılmasını emrederken kullanılan kiptir. Emir kipinin birinci tekil ve birinci çoğul kişiler için kullanımı yoktur.⁴⁸

Emir kipinin yapılışı: Bu kipi yapılışında kip eki kullanılmaz. Tüm fiil ya da gövdeleri 2. tekil kişiye emir şeklindedir. Örnek: **gel, oku, bekle,.....**

⁴⁵ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.393.

⁴⁶ GÖKER, Osman, a.g.e., S. 112.

⁴⁷ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.392.

⁴⁸ HENGİRMEN, Mehmet, a.g.e., S. 223.

Filler

ağlar	4	60	geniş zaman	-r	3.tekil kişi
aldık	14	363	görülen geçmiş zaman	-dı	1.çoğul kişi
alır	11	276	geniş zaman	-ır	3.tekil kişi
anladım	12	309	görülen geçmiş zaman	-dı	1.tekil kişi
anlatacağım	11	288	gelecek zaman	-acak	1.tekil kişi
anlatmamış	5	73	öğrenilen geçmiş zaman(olumsuz şekli)	-ma + -mış	3.tekil kişi
anlatmış	11	286	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
anlattı	10	258	görülen geçmiş zaman	-tı	3.tekil kişi
atalım	9	215	istek kipi	-lım	1.çoğul kişi
bakalım	11	287	istek kipi	-lım	1.çoğul kişi
baktım	4,11,13	38,292,349	görülen geçmiş zaman	-tı	1.tekil kişi
başladım	10	249	görülen geçmiş zaman	-dı	1.tekil kişi
benzer	3	7	geniş zaman	-er	3.tekil kişi
birakalım	13	343	istek kipi	-alım	1.çoğul kişi
bilir	7	153	geniş zaman	-ir	3.tekil kişi
biliriz	6	115	geniş zaman	-ir	1.çoğul kişi
biliyorsun	5	92	şimdiki zaman	-iyor	2.çoğul kişi
bilmem	5, 13	94, 355	geniş zaman (olumsuz şekli)	-me	1.tekil kişi
bilmez	4	43	geniş zaman (olumsuz şekli)	-mez	3.tekil kişi
bilmiyor	6	99	şimdiki zaman (olumsuz şekli)	-mi +-yor	3.tekil kişi
büyürler	4	50	geniş zaman	-r	3.çoğul kişi
çıkarc	5	73	geniş zaman	-ar	3.tekil kişi
çıkarcıyor	3	12	şimdiki zaman	-ıyor	3.tekil kişi
çökmüş	3	10	öğrenilen geçmiş zaman	-müş	3.tekil kişi
çömeldik	14	365	görülen geçmiş zaman	-di	1.çoğul kişi
dedi	3, 10	15, 252	görülen geçmiş zaman	-di	3.tekil kişi
dedim	13	353	görülen geçmiş zaman	-di	1.tekil kişi
dinleyecek	12	311	gelecek zaman	-ecek	3.tekil kişi
dönelim	7	130	istek kipi	-lim	1.çoğul kişi

dururuz	12	328	geniş zaman	-ur	1.çoğul kişi
duruyor	9	217	şimdiki zaman	-uyor	3.tekil kişi
duydu	8	171	görülen geçmiş zaman	-du	3.tekil kişi
duymuş	11	285	öğrenilen geçmiş zaman	-muş	3.tekil kişi
geçiyor	13	334	şimdiki zaman	-iyor	3.tekil kişi
geçmişler	11	290	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.çoğul kişi
geçti	8,13	179, 354	görülen geçmiş zaman	-ti	3.tekil kişi
geldi	4, 11	35,260	görülen geçmiş zaman	-di	3.tekil kişi
geldik	13	353	görülen geçmiş zaman	-di	1.çoğul kişi
gelir	4	59	geniş zaman	-ir	3.çoğul kişi
geliyor	13	333	şimdiki zaman	-iyor	3.tekil kişi
gezerim	5	66	geniş zaman	-er	1.tekil kişi
gider	7, 13	146, 332	geniş zaman	-er	3.tekil kişi
giderim	12	326	geniş zaman	-ir	1.tekil kişi
gidiyor	8, 11	192, 293	şimdiki zaman	-iyor	3.tekil kişi
girdi	11	284	görülen geçmiş zaman	-di	3.tekil kişi
girelim	10	233	istek kipi	-lim	1.çoğul kişi
girmiş	11	280	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
gitmiş	7	142	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
gönderiyor	13	346	şimdiki zaman	-iyor	3.tekil kişi
gördüm	12	294	görülen geçmiş zaman	-dü	1.tekil kişi
güldüm	4	57	görülen geçmiş zaman	-dü	1.tekil kişi
gülmedim	4	58	görülen geçmiş zaman (olumsuz şekli)	-me + -di	1.tekil kişi
içelim	10	234	istek kipi	-lim	1.çoğul kişi
inanmalısınız	3	26	gereklik kipi	-malı	2.çoğul kişi
inanmam	6	122	geniş zaman (olumsuz şekli)	-ma	1.tekil kişi
istememez	6	110	geniş zaman (olumsuz şekli)	-mez	3.tekil kişi
istemiş	8	180	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
istemiyorum	10	236	şimdiki zaman (olumsuz şekli)	-mi + -yor	1.tekil kişi
istesem	9	224	şart kipi	-se	1.tekil kişi

işitir	6	114	geniş zaman	-ir	3.tekil kişi
işitmemiş	4	28	öğrenilen geçmiş zaman (olumsuz şekli)	-me + -miş	3.tekil kişi
kaçacak	8	165	gelecek zaman	-acak	3.tekil kişi
kalkmış	13	340	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
kapadı	3	17	görülen geçmiş zaman	-dı	3.tekil kişi
kariştirir	12	326	geniş zaman	-ır	3.tekil kişi
konuşmadık	8	183	görülen geçmiş zaman(olumsuz şekli)	-ma + -dı	1.çoğul kişi
konuşmaz mı	4	39	geniş zaman(olumsuzun soru şekli)	-maz mı	3.tekil kişi
konuşur	4, 9	40, 193	geniş zaman	-ur	3.tekil kişi
konuşuyor	6	110	şimdiki zaman	-uyor	3.tekil kişi
korktum	5	64	görülen geçmiş zaman	-tu	1.tekil kişi
koştum	8	163	görülen geçmiş zaman	-tu	1.tekil kişi
koydu	3	16	görülen geçmiş zaman	-du	3.tekil kişi
kötülemiyelim	13	344	istek kipi (olumsuz şekli)	-me+-elim	1.çoğul kişi
kullanıyorum	7	155	şimdiki zaman	-ıyor	1.tekil kişi
kurudu	4	46	görülen geçmiş zaman	-du	3.tekil kişi
otur	3	15	emir kipi	----	2.tekil kişi
oturdum	8	170	görülen geçmiş zaman	-du	1.tekil kişi
oturur	7, 13	145, 336	geniş zaman	-ur	3.tekil kişi
öğrenmiş	5	83	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
öğrenmiyor	12	308	şimdiki zaman(olumsuz şekli)	-mi + -yor	3.tekil kişi
öldü	8	179	görülen geçmiş zaman	-dü	3.tekil kişi
sanırım	11	263	geniş zaman	-ır	1.tekil kişi
sanmıyorum	6	98	şimdiki zaman (olumsuz şekli)	-mı + -yor	1.tekil kişi
sever	9	211	geniş zaman	-er	3.tekil kişi
sevmiyor	10	230	şimdiki zaman (olumsuz şekli)	-yor	3.tekil kişi
seyrettim	11	292	görülen geçmiş zaman	-ti	1.tekil kişi
söylemiş	3	27	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
söylemişler	11, 12	282, 301	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.çoğul kişi
sunarım	14	370	geniş zaman	-ar	1.tekil kişi

tutmuş	11	280	öğrenilen geçmiş zaman	-muş	3.tekil kişi
unutur	12	326	geniş zaman	-ur	3.tekil kişi
uzattık	13	342	görülen geçmiş zaman	-tı	1.çoğul kişi
üzülür	9	213	geniş zaman	-ür	3.tekil kişi
varmış	7	131	öğrenilen geçmiş zaman	-miş	3.tekil kişi
verir	7	148	geniş zaman	-ir	3.tekil kişi
yaktım	8	170	görülen geçmiş zaman	-tı	1.tekil kişi
yanaşıyorum	8	167	şimdiki zaman	-ıyor	1.tekil kişi
yapacağım	5	82	gelecek zaman	-acak	1.tekil kişi
yaparsın	12	323	geniş zaman	-ar	2.tekil kişi
yapmış	12	327	öğrenilen geçmiş zaman	-mış	3.tekil kişi
yaşamıyor	10	228	şimdiki zaman (olumsuz şekli)	-yor	3.tekil kişi
yaşayacak	12	324	gelecek zaman	-acak	3.tekil kişi
yattık	5	86	görülen geçmiş zaman	-tı	1.çoğul kişi
yazar	13	336	geniş zaman	-ar	3.tekil kişi
yazdık	14	364	görülen geçmiş zaman	-dı	1.çoğul kişi
yazıyor	13	337	şimdiki zaman	-ıyor	3.tekil kişi
yazıyorum	6	96	şimdiki zaman	-ıyor	1.tekil kişi
yırttık	14	362	görülen geçmiş zaman	-tı	1.çoğul kişi
yürüdüler	13	341	görülen geçmiş zaman	-dü	3.çoğul kişi
yürümüş	9	200	öğrenilen geçmiş zaman	-müş	3.tekil kişi

Fii
1 çekimi:
Emir
kipinin 2.
çoğul

kişisi iki biçimde; diğer kişileri bir biçimde çekimlenir:

Kişiler	Kişi eki	Olumlu	Olumsuz	Soru	
				Olumlu	Olumsuz
1.tekil kişi	----	----	----	----	----
2.tekil kişi	----	yaz	yaz-ma	----	----
3.tekil kişi	-sin	yaz-sın	yaz-ma-sın	yaz-sın mı	yaz-ma-sın mı
1.çoğul kişi	----	----	----	----	----
2.çoğul kişi	-in	yaz-ın	yaz-ma-y-ın	----	----
	-iniz	yaz-ınız	yaz-ma-y-ınız	----	----
3.çoğul kişi	-sinler	yaz-sınlar	yaz-ma-sınlar	yaz-sınlar mı	yaz-ma-sınlar mı ⁴⁹

Not: Emir kipinde ekler ünlü uyumuna uyar: gel-sin,bak-sın,otur-sun, gör-sün.

Bu bilimsel çalışmada Sait Faik'in (Havada Bulut) başlıklı hikâyesinden fiil kiplerini⁵⁰ çıkarıp uygulamalı olarak ele alacağız:

Sonuç:

Modern Türk hikâyeciliğinin öncülerinden olan Sait Faik, getirdiği yeniliklerle “kökü kendisinde olan” bir yazar olarak kabul edilir. Klasik öykü tekniğini yıkarak doğayı ve insanları basit, samimi, hem iyi hem kötü taraflarıyla oldukları gibi fakat şiirsel ve usta bir dille anlattı. Bunu yaparken diğer çoğu Cumhuriyet sonrası sanatçısı gibi Batı'daki gelişmelere bağlı

⁴⁹ DEMİR, Tufan, a.g.e., S.396.

⁵⁰ FAİK, Sait, **Havada Bulut**, Varlık Yayınları, İstanbul 1955, S.3-14.

kalmadı, hiçbir edebî anlayışın etkisinde hareket etmedi ve belli bir tarzın takipçisi olmadı.

Sait Faik, " Havada Bulut" hikayesini sade ve kolay diliyle yazmıştır. Hikayeci, hikayesinde bazî Arapça kelimeleri kullanmıştır. (müvezzii', müşahede, bereket, sual,...) gibi. Bazî cümlelerinde fiil kökleri, fiil eklerinin şekilleri kullanıldığı ortaya çıkmıştır; Fakat bu fiilleri " ortaç" şekliyle çıkmış, fiil kipleri şekliyle çıkmamış. (Sevilmemişlerin, çok üzölmüşlerin, sarhoşların bir zaman s.3) gibi.

Bu hikayesinde en çok cümleler, isim cümleleri olmuş. Ama fiil cümleleri, hikayede en azdır. İsim cümleleri, isim veya sıfat ile bitirmiş (adamdı, kızdım, beyazdı ve esmerdi) gibi. Hikayede bazî cümleleri (vardır veya yoktur) ile bitirmiş.

Sait Faik, "Havada Bulut" hikayesinde basit fiil kiplerini (bildirme ve tasarlama) kullanmıştır; Bunlar:

1. Geniş zamanı (33 defa) kullanmıştır.
2. Şimdiki zamanı (18 defa) kullanmıştır.
3. Gelecek zamanı (5 defa) kullanmıştır.
4. Görölen geçmiş zamanı (36 defa) kullanmıştır.
5. Öğrenilen geçmiş zamanı (18 defa) kullanmıştır.
6. Gereklik kipi (yalnız 1 defa) kullanmıştır.
7. Şart kipi (yalnız 1 defa) kullanmıştır.
8. İstek kipi (6 defa) kullanmıştır.
9. Emir kipi (yalnız 1 defa) kullanmıştır.

Görölüyor ki Sait Faik yazdığı "Havada Bulut" hikayesinde kullandığı zaman kiplerinden en çok görölen geçmiş zamanı kullanmıştır. Bundan anlaşılıyor ki Sait Faik hikayesini yazdığında başkasından duymamış; Ancak kendi görüşüne göre yazmıştır.

Sonuç olarak görülüyor ki, Hikayeci Sait Faik " Havada Bulut" adlı hikayesinde fiil kiplerin türlerinin olumlu, olumsuz ve soru şekillerini kullanmıştır.

Kaynakça:

- I. BANGUOĞLU, Tahsin, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri " Kulavuz Kitap"*, Dergah Yayınları, İstanbul 1979.
- II. BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara 1990.
- III. DEMİR, Tufan, *Türkçe Dilbilgisi*, 2. Baskı, Kurmay Yayınevi, Ankara 2006.
- IV. EDİSKUN, Hayder, *Türk Dilbilgisi*, 3. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1988.
- V. EMRE, İsmet, *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgisi*, Anı Yayıncılık, Ankara 2010.
- VI. Endokrinolojide Diyalog Dergisi Özel Ekidir, *Simurg*, Sayı:1, 2012
- VII. ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu yayınevi, İstanbul 1977.
- VIII. FAİK, Sait, *Havada Bulut*, Varlık Yayınları, İstanbul 1955.
- IX. FETHİ, Naci, *Sait Faik'in Hikayeciliği*, Adam Yayınları, İstanbul 1998.
- X. GÖKER, Osman, *Uygulamalı Türkçe Bilgileri II*, Evos Basım Yayın, Ankara 2001.
- XI. HENGİRMEN, Mehmet, *Türkçe Dil Bilgisi*, 8. Baskı, Engin Yayın Evi, Ankara 2005.
- XII. KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, *Ansiklopedik Edebiyat sözlüğü*, 2. Basım, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1976.
- XIII. KORKMAZ, Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Şefik Kitabevi, İstanbul 1989.
- XIV. MİSKİOĞLU, Ahmet, *Ana Temleriyle Sait Faik ve Yeni Türk Edebiyatı*, Zafer Matbaası İstanbul 1979.
- XV. ZÜLFİKAR, Hamza, *Yabancılar için Türkçe Dersleri- Dilbilgisi*, Ankara Üniversitesi Türkçe Kursu Yayınları, Ankara 1968.

Elektronik Kaynaklar:

- I. www.evvelcevap.com/tag/sait-faik-abasiyanik-havada-bulut-hikayesinin-incelenmesi/
- II. Acikerisim.deu.tr/xmlui-handle/12345-7198

تحليل الصيغ الفعلية في حكاية " غيمة في السماء " لسعيد فائق

م.م. لمياء كاظم عيال
جامعة بغداد / كلية اللغات / قسم اللغة التركية

خلاصة البحث

تناولنا في بحثنا الموسوم (تحليل الصيغ الفعلية في حكاية " غيمة في السماء " لسعيد فائق) الصيغ الفعلية (أنواع الأزمنة، استخراج اللواحق وتحليلها) وذلك لكونه من الدراسات التطبيقية. يعد الفعل أحد العناصر الأساسية للجملة في اللغة التركية إذ إنَّ الوظيفة الأساسية للأفعال هي تكوين الخبر في الجملة الأساسية والخبر هو أساس الجملة إذ من غير الممكن تكوين جملة من دون الخبر. فالأفعال تعبر عن التكوين، العمل والشكل المرتبط بالحركة. تدخل الصيغة الفعلية على جذر الفعل في اللغة التركية. وهذا يعني أنَّ الصيغة في الأفعال تبين بناء الفعل. إن بناء الفعل يكون بأشكال معلومة ومخططة. تسمى الأفعال المستعملة في اللغة التركية والمصرفة بواحدة من هذه الصيغ بالفعل ذي الزمن البسيط.

الكلمات المفتاحية: سعيد فائق، غيمة في السماء، الأفعال، صيغة الفعل، تصريف الفعل وبناء الفعل.

Araştırmacı hakkında

Lemyâ Kazım Ayyal Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dili Yüksek Lisansı

Email: lamyakadhemi@colang.uobaghdad.edu.iq